

Lene Vestrum Kirkhus

Bergkunstskjøtsel i Trøndelag 2020

Bevaringsprogrammet for bergkunst (BERG)

**NTNU Vitenskapsmuseet
arkeologisk rapport 2021-10**

NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport

Dette er en elektronisk serie fra 2014. Serien er ikke periodisk, og antall nummer varierer per år. Rapportserien benyttes ved endelig rapportering fra prosjekter eller utredninger, der det også forutsettes en mer grundig faglig bearbeidelse.

Tidligere utgivelser: <http://www.ntnu.no/vitenskapsmuseet/publikasjoner>

Referanse

Kirkhus, Lene V. 2021: NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport 2021:10. Bergkunstskjøtsel i Trøndelag. Bevaringsprogrammet for bergkunst (BERG).

Trondheim, februar 2021

Utgiver

NTNU Vitenskapsmuseet
Institutt for arkeologi og kulturhistorie
7491 Trondheim
Telefon: 73 59 21 16/73 59 21 45
e-post: postmottak@museum.ntnu.no

Ansvarlig signatur

Bernt Rundberget (instituttleder)

Kvalitetssikret av

Ellen Grav Ellingsen (serieredaktør)

Publiseringstype

Digitalt dokument (pdf)

Forsidefoto:

Da63634_008. Ragnar renser Foss VI.

www.ntnu.no/vitenskapsmuseet

ISBN 978-82-8322-275-3

ISSN 2387-3965

Sammendrag

Kirkhus, Lene V. 2021: NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport 2021:10. Bergkunstsjøtsel i Trøndelag 2020. Bevaringsprogrammet for bergkunst (BERG).

Rapporten omhandler sjøtselen av tilrettelagte bergkunstfelt i Trøndelag, et samarbeid mellom NTNU Vitenskapsmuseet og Trøndelag fylkeskommune gjennom Bevaringsprogrammet for bergkunst (BERG). Sjøtselen omhandlet hovedsakelig vår- og høstsjøtsel 2020. Arbeidet har bestått av avdekking av vintermatter, våtrens og vegetasjonssjøtsel rundt feltene og vintertildekking. Feltene som inngikk i sjøtselen var Leirfall (ID 26665) i Stjørdal, Hell (ID 37071) i Stjørdal, Bardal Ia + b (ID 73347) i Steinkjer, Holtås (ID 73623-1) i Levanger, Evenhus (ID 63778) i Frosta, Eidstu (ID 6566-1) i Trondheim, Skjerdingsstad (ID 97550-1) i Melhus, Stykket (ID 101976-1) i Indre Fosen, Foss II, VI, IX og XI (ID 28252-1, ID74396-1, ID 55782-1 og 122807-1) i Melhus.

Nøkkelord: Bergkunst - Sjøtsel –Trøndelag – Leirfall– Bardal – Holtås – Evenhus – Hell – Stykket– Skjerdingsstad – Foss - Eidstu

Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet, Institutt for arkeologi og kulturhistorie, NO-7491 Trondheim

Summary

Kirkhus, Lene V. 2021: NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport 2021:10. Bergkunsts kjøtsel i Trøndelag prosjektåret 2020. Bevaringsprogrammet for bergkunst (BERG).

This report concerns the maintenance of rock art sites in Trøndelag 2020. Rock art sites: Leirfall (ID 26665) i Stjørdal, Hell (ID 37071) i Stjørdal, Bardal Ia + b (ID 73347) i Steinkjer, Holtås (ID 73623-1) i Levanger, Evenhus (ID 63778) i Frosta, Eidstu (ID 6566-1) i Trondheim, Skjerdingsstad (ID 97550-1) i Melhus, Stykket (ID 101976-1) i Indre Fosen, Foss II, VI, IX og XI (ID 28252-1, ID74396-1, ID 55782-1 og 122807-1) i Melhus.

Key words: Rock art - Maintenance – Leirfall– Bardal – Holtås – Evenhus – Hell – Stykket– Skjerdingsstad – Foss - Eidstu

Lene Vestrum Kirkhus, Norwegian University of Science and Technology, NTNU University Museum, Department of Archaeology and Cultural History, NO-7491 Trondheim, Norway

Arkivreferanser

Journalnummer (ePhorte)

Fotonr

Fylke

Anlegg

Datering

2020/1987

Da 62527, 63630-63637

Trøndelag

Bergkunst: Helleristninger

Steinalder/Bronsealder/Jernalder

Leirfall

Fotonr

AskeladdenID

Kommune

Lokalitet

Gårdsnavn

GNR. BNR.

Da63631

26665-2, 3 og 4

Stjørdal

Leirfall II, III og IV

Leirfall

295/6

Bardal

Fotonr

AskeladdenID

Kommune

Lokalitet

Gårdsnavn

GNR. BNR.

Da62527

73347

Steinkjer

Bardal I A+B

Bardal

464/1, 464/6

Holtås

Fotonr

AskeladdenID

Kommune

Lokalitet

Gårdsnavn

GNR. BNR.

Da63630

73623-1

Levanger

Holtås I

Holtås

84/5

Evenhus

Fotonr

AskeladdenID

Kommune

Lokalitet

Gårdsnavn

GNR. BNR.

Da63632

63778-1,2 og 3

Frosta

Evenhus I, II og V

Evenhus

97/1

Hell

Fotonr

AskeladdenID

Kommune

Lokalitet

Gårdsnavn

GNR. BNR.

Da63633

37071-1

Stjørdal

Hell I

Hell Nordre

162/30, 162/69

Stykket

Fotonr

AskeladdenID

Kommune

Lokalitet

Gårdsnavn

GNR. BNR.

Da63637

101976

Indre Fosen

Stykket I

Stykket

7/1

Foss

Fotonr
AskeladdenID
Kommune
Lokalitet
Gårdsnavn
GNR. BNR.

Da63634
28252, 74396, 55782 og 122807
Melhus
Foss II, VI, IX og XI
Grønlien, Grubben, Inlægget
222/4, 222/6, 221/5, 221/3

Skjerdingsstad

Fotonr
AskeladdenID
Kommune
Lokalitet
Gårdsnavn
GNR. BNR.

Da63636
97550 og 97551
Melhus
Skjerdingsstad I
Storhaugen
81/1

Eidstu

Fotonr
AskeladdenID
Kommune
Lokalitet
Gårdsnavn
GNR. BNR.

Da63635
6566-1
Trondheim
Eidstu 1
Eidstumo
524/3

Innhold

Innledning.....	11
Bakgrunn for arbeidet.....	11
Tid, deltakere.....	12
Oversikt dagsverk.....	13
Problemstillinger.....	14
Metode	14
Etanolbehandling og midlertidig tildekking – høst.....	14
Avdekking av felt – vår	14
Gjennomføring	15
Bardal A + B (ID 73347) Steinkjer.....	15
Videre plan.....	15
Eidstu (ID 6566-1) Trondheim.....	17
Videre plan.....	17
Evenhus I (ID 63778-3) Frosta.....	19
Videre plan.....	19
Evenhus II (ID 63778-2) Frosta.....	21
Videre plan.....	21
Evenhus V (ID 63778-1) Frosta	23
Videre plan.....	23
Evenhus VI (ID 63778-5) Frosta	25
Videre plan.....	25
Evenhus IV (63778-4)	26
Foss II (ID 28252-1) Melhus.....	28
Videre plan.....	28
Foss VI (ID 74396-1) Melhus	30
Videre plan.....	30
Foss IX (ID 55782-1) Melhus	31
Videre plan.....	31
Foss XI (ID 122807-1) Melhus	33
Videre plan.....	33
Hell, flate B (ID 37071), Stjørdal	34
Videre plan.....	34
Hærverk - skade	36
Holtås I (ID 73623-1) Levanger.....	38
Videre plan.....	39
Leirfall II (ID 26665-2) Stjørdal	41
Videre plan.....	41
Leirfall III (ID 26665-3) Stjørdal	43
Videre plan.....	43

Leirfall IV (ID26665-4) Stjørdal.....	45
Videre plan.....	45
Skjerdingsstad I (ID 97551) Melhus.....	47
Videre plan.....	47
Skjerdingsstad II (ID 97548-1) Melhus	49
Videre plan.....	49
Skjerdingsstad III-VI (ID 97551) Melhus	49
Videre plan.....	49
Stykket (ID 101976-1) Indre Fosen	50
Videre plan.....	51
Resultater og sluttmerknader.....	52
Vedlegg	53

Figur 1 Arbeidsbilde. Det store Leirfallfeltet gjøres klar for tildekking høsten 2020.....	12
Figur 2 Arbeidsbilde. Mattene blir rengjort før de kjøres på lager.	15
Figur 3 Bergflaten er ren og figurene vises godt.	16
Figur 4 Bardal etter tildekking.	16
Figur 5 Eidstu etter avdekking.	17
Figur 6 Steinen blir børstet forsiktig.	18
Figur 7 Noen biter med avskalling har blitt tatt med inn til museet.....	18
Figur 8 Det gjøres lett våtreng av Evenhus I våren 2020.	19
Figur 9 Felt I tildekket høsten 2020.	20
Figur 10 Evenhus II ferdig rens våren 2020	21
Figur 11 Evenhus II tildekket høsten 2020	22
Figur 12 Evenhus før feltet ble etanolbehandlet og tildekket for første gang i 2010.....	22
Figur 13 Evenhus V etter avdekking.....	23
Figur 14 Status på feltet i 2010 før rens, tildekking og etanolbehandling	24
Figur 15 Alle de eksponerte feltene ble målt inn på ny	25
Figur 16 Skålgropfeltet ble målt inn og lagt inn i Askeladden	26
Figur 17 Skålgropfeltet ligger oppe på bergkanten	26
Figur 18 Evenhus tildekt	27
Figur 19 Trøndelag fylkeskommune har laget fine informasjonsskilt.	27
Figur 20 Foss II åpnet for sesongen 2020.....	28
Figur 21 Det har vært god effekt av jevnlig skjøtsel og etanolbehandling	29
Figur 22 Tilstand før fjerning av mose, våtreng, etanolbehandling og tildekking i 2012	29
Figur 23 Foss VI blir varsomt rens.....	30
Figur 24 Ved hjelp av løvblåser blir feltet og området rundt effektivt ryddet.....	31
Figur 25 Ragnar og Hans Marius legger på sandsekker.....	32
Figur 26 Bomparki på Foss IX	32
Figur 27 Steinen ble vasket og børstet forsiktig	33
Figur 28 Oversikt etter våtreng av Hell	34
Figur 29 Skade etter piggsko på store flater rundt figurene	36
Figur 30 Symbol risset inn i berget	36
Figur 31 Løs steinblokk løsnet, trolig etter at noen har gått over berget.....	37
Figur 32 Statusbilde av figur 20.	37
Figur 33 Holtås ved ankomst høsten 2020.....	38
Figur 34 Feltet og området rundt gjort rene ved hjelp av løvblåser.....	39
Figur 35 Skader etter kantklipp.....	40
Figur 36 Holtås tildekket for vinteren	40
Figur 37 Leirfall II etter rens	41
Figur 38 Feltet tildekkes og sikres med sandsekker	42
Figur 39 Leirfall III klar for sommersesongen	43
Figur 40 Dampsperre legges før etanolbehandling	44
Figur 41 Leirfall III tildekket for vintersesongen.....	44
Figur 42 Leirfall IV etter våtreng.....	45
Figur 43 Felt IV ferdig tildekket.....	46
Figur 44 Skjerdingsstad I våtrengs og gjøres klar for sommersesongen.....	47
Figur 45 Skjerdingsstad I tildekket for vintersesongen.....	48
Figur 46 Skjerdingsstad tilstand våren 2020	49
Figur 47 Stykket etter avdekking	50
Figur 48 Stykket tildekkes	51

Innledning

Denne rapporten omhandler skjøtselsarbeidet som ble gjennomført på tilrettelagte bergkunstfelt i Trøndelag våren og høsten 2020. Skjøtselen bestod i avdekking og våtrenns på våren og etanolbehandling og tildekking av feltene på høsten.

Feltene som inngikk i skjøtselsarbeidet var:

- Bardal Ia + b (ID 73347), Steinkjer
- Eidstu (ID 6566-1), Klæbu kommune.
- Evenhus (ID 63778), Frosta
- Foss II (ID 28252-1), Foss VI (ID 74396-1), Foss IX (ID 55782-1), Foss XI (ID 122807-1), Melhus
- Hell (ID 37071), Stjørdal
- Holtås I (ID 101848) Levanger
- Leirfall (ID 26665), Stjørdal
- Skjerdingsstad I (ID 97550), Skjerdingsstad III, IV, V og VI (97551), Melhus
- Stykket (ID 101976) Indre Fosen

Bakgrunn for arbeidet

Da det på 1990-tallet ble oppdaget at mange av lokalitetene var skadet som følge av naturlige nedbrytningsprosesser og som følge av menneskelig aktivitet, ble det satt i gang tiltak for å dokumentere og sikre bergkunstfeltene (www.riksantikvaren.no 2021).

Formålet med BERG er å sikre og dokumentere bergkunsten, samt gjøre dokumentasjonen tilgjengelig for publikum. På et utvalg av feltene vil det bli utført skjøtsel og tilrettelegging for publikum i et langtidsperspektiv, mens de øvrige felt som blir dokumentert blir tilgjengeliggjort digitalt.

«Gjennom bevaringsprogrammet blir bergkunsten dokumentert ved hjelp av ulike metoder som for eksempel fotografering, avteikning og tilstandsregistrering. Som ein del av programmet blir det også arbeidd med å utvikle nye dokumentasjonsmetodar. Data om bergkunsten skal gjerast tilgjengeleg i kulturminnedatabasen Askeladden. For utvalde lokalitetar blir det laga skjøtselsplanar som skal sikre at bergkunsten blir tatt vare på i eit langsiktig perspektiv. I tillegg til vegetasjonsskjøtsel, blir lokalitetane også sikra gjennom andre former for skjøtsel/sikring som frostsikring, vasking og reinsking av bergflatene.»¹

Tiltak som blir gjennomført under skjøtselen blir registrert i bergkunstkatalogen ved NTNU Vitenskapsmuseet, den nasjonale kulturminnebasen «Askeladden», og i digitale rapportsamlinger ved landsdelsmuseene.

Skjøtselen av bergkunstfelt i Trøndelag er finansiert gjennom Riksantikvarens Bevaringsprogram for bergkunst (BERG). Arbeidet er gjort i samarbeid mellom NTNU Vitenskapsmuseet (VM) og Trøndelag fylkeskommune (TrFK).

¹ <https://www.riksantikvaren.no/prosjekter/bevaringsprogramma/bergkunst/>

Tid, deltakere

Gjennomføringen av skjøtselsarbeidet ble gjennomført våren og høsten 2020.

Vårskjøtselen ble gjennomført i uke 18 og 19 (27.04.-08.05). Fra NTNU Vitenskapsmuseet deltok Ragnar Magnus Vennatrø, Brit Astrid Gystad Skogvoll og Lene Vestrum Kirkhus. Fra Trøndelag fylkeskommune deltok Lars Forseth og Hans Marius Johansen.

Høstskjøtselen ble gjennomført i uke 40 og 41 (28.09-09.10). Fra NTNU Vitenskapsmuseet deltok Ragnar Vennatrø, Brit Astrid Gystad Skogvoll og Lene Vestrum Kirkhus. Fra Trøndelag fylkeskommune deltok Hans Marius Johansen.

Tidligere har representanter fra Bergkunstmuseet Det magiske berget og SNO – Statens naturoppsyn, deltatt på vår og høstskjøtsel på Leirfall-feltene, men de har ikke deltatt siden 2017. Frafallet av arbeidskraft kom godt til syne under høstskjøtselen i 2019, og det var derfor nødvendig med ekstrapersonell under avdekking og tildekking. På skjøtselsarbeidet av Leirfall-feltene deltok derfor Merete Moe Henriksen og Grete Irene Solvold fra NTNU Vitenskapsmuseet i dette arbeidet.

Figur 1 Det store Leirfallfeltet gjøres klar for tildekking høsten 2020. Sett mot NV. Da63631_029. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Oversikt dagsverk

Vår						
Dag	Lokalitet	Arbeid som utføres	Overnatting VM	Dagsverk VM	Dagsverk FK	Ekstra
Mandag	Hell, Evenhus	Avdekking, våtrens	Dagstur	2	0	
Tirsdag	Foss XI, IX	Avdekking, våtrens	Dagstur	2	1	
Onsdag	Foss VI, Skjerdingsstad	Avdekking, våtrens	Dagstur	2	1	
Torsdag	Eidstu	Avdekking, våtrens	Dagstur	2	1	
Mandag	Stykket	Avdekking, våtrens	Dagstur	3	1	
Tirsdag	Leirfall	Avdekking, våtrens	Dagstur	3	1	2
Onsdag	Leirfall	Avdekking , våtrens	Overnatting Steinkjer	3	1	2
Torsdag	Bardal	Avdekking, våtrens	Overnatting Steinkjer	3	1	
Fredag	Holtås	Avdekking, våtrens	Dagstur	3	0	
Dagsverk				23	7	4

Høst						
Dag	Lokalitet	Arbeid som utføres	Overnatting VM	Dagsverk VM	Dagsverk FK	Ekstra
Mandag	Foss VI, II, XI	Tildekking	Dagstur	2	0	
Tirsdag	Skjerdingsstad	Tildekking	Dagstur	2	0	
Onsdag	Hell, Eidstu	Tildekking, etanol	Dagstur	2	0	
Torsdag	Foss IX	Tildekking, etanol	Dagstur	2	1	
Fredag	Evenhus	Tildekking, etanol	Dagstur	2	1	
Mandag	Leirfall	Tildekking, etanol	Dagstur	3	1	2
Tirsdag	Leirfall	Tildekking, etanol	Overnatting, Steinkjer	3	1	2
Onsdag	Bardal	Tildekking	Overnatting, Steinkjer	3	1	
Torsdag	Holtås	Tildekking	Dagstur	3	1	
Fredag	Stykket	Tildekking, etanol	Dagstur	3	1	
Dagsverk				25	7	4

Problemstillinger

Hensikten med den årlige skjøtselen er å ivareta bergkunstfeltene som kunnskapskilde, sikre kildematerialet samt ivareta og holde ved like den tilrettelagte bergkunsten i Trøndelag. Skjøtselen skal bidra til at bergflatene er så rene for lav/mose/mikrovegetasjon som mulig. Dette bidrar til at synligheten av figurene blir bedre. Denne behandlingen tilgjengeliggjør samtidig feltet for nydokumentasjon. Forskning viser også at når bergflater ligger åpent, så vil etablering av lav påvirke bergflaten både mekanisk og kjemisk.² Det er derfor viktig å opprettholde en kontinuerlig skjøtsel av tilrettelagte bergkunstfelt. Skjøtselsarbeidet utføres så skånsomt som mulig, og mest mulig kostnadseffektiv. Tiltakene for skjøtselsarbeidet er beskrevet under.

Flere av lokalitetene som beskrives i denne rapporten vil inngå i formidlingsprosjektet «Bergkunstreisen» i regi av TrFK. Dette innebærer at det vil bli utarbeidet nye skjøtselsplaner og ny arbeidsfordeling innen skjøtselsarbeidet på sikt.

Metode

Tildekking i kombinasjon med etanolbehandling ser ut til å ha en ønsket effekt. Erfaringsvis gir et blandingsforhold med 4 deler etanol og 1 del vann optimal effekt (5 liter etanol – 1,25 liter vann). Bergflaten blir da fri for mikrovegetasjon som skorpelav og mosevekst, som igjen medfører at bergkunsten blir mer synlig for publikum.

Etanolbehandling og midlertidig tildekking – høst

Vintertildekking av bergkunstfelt kombinert med etanolbehandling har god effekt på flere plan. Tildekningsmaterialet på Bogge består av PVC-matter med innsydde isolerende matter. Under PVC-mattene og mot bergflaten blir det lagt dampsperre. Mattene blir tyngt ned med sandsekker og tauverk. Isolasjonsmaterialet er laget av PE-skum (polyetylen) som gir bergflaten en beskyttelse mot store og hyppige temperatursvingninger gjennom vinterhalvåret. Tildekkingen forhindrer frostskafer og forvitring av bergflaten, samtidig forhindres mikrovegetasjon og mose å få grep. Etanolbehandling sammen med tildekking forhindrer forvitring av bergflaten og bedrer synligheten av figurene. Etanolen blir vannet ut med blandingsforhold ¼ (vann/etanol) og sprayes på bergflaten før tildekking.

NTNU Vitenskapsmuseet har lang og god erfaring med denne type skjøtselsarbeid. Kombinasjonen vintertildekking og etanolbehandling har gitt gode resultater. Det er erfaringsvis opplevd at mikrovegetasjon raskt etablerer seg ved tildekking uten jevnlig etanolbehandling.

Avdekking av felt – vår

Allerede på vårskjøtselen blir høstens innsats planlagt og forberedt. Matter som tas av feltene blir rengjort og brettet sammen, for så å bli fraktet til lagring. På Bogge blir mattene oppbevart i en bu som ligger ved parkeringsplassen på gårdstunet. I bua er det tilrettelagt med vannkraner, så en har tilgang på vann til vask av feltene. Bergflaten blir rengjort med lett kosting og våtrenns. Området rundt feltene blir raket og ryddet for søppel og vegetasjon.

På vårskjøtselene blir feltene gått over for tilstandsvurdering av bergflaten og figurmaterialet. Dette for å se om det er behov for å ta med konservator på feltarbeid. Da får en sett hvilken effekt etanolbehandlingen har hatt. Det blir også gjort vurdering av behovet for innkjøp av nytt tildekningsmateriale, og om det er behov for ytterligere etanolbehandling ved høstskjøtselen.

² Bjelland, Torbjørg & Thorseth, Ingunn 2002: Comparative studies of the lichen-rock interface of four lichens in Vingen, western Norway. Chemical Geology. 192. 81-98. 2001610.1016/S0009-2541(02)00193-6.

Gjennomføring

Bardal A + B (ID 73347) Steinkjer

Figur 2 Mattene blir rengjort før de kjøres på lager. Sett mot S. Da62527_002. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

På Bardal har det vært gjennomført skjøtselstiltak siden 2004. Feltet har jevnlig blitt etanolbehandlet og tildekket hver høst, samt avdekket og våtrenset hver vår. Det har vært utført malingsfjerning på oppmalte figurer i 2016, 2017 og 2019.

Våren 2020 ble feltet avdekket og det ble gjort en lett våtrenset av bergflaten. Det ble brukt løvblåser for å få fjernet nedfallsløv på og rundt feltet. Busker og kratt inntil og rundt feltet ble klipt ned. Tildekningsmaterialet og vannslanger lagres hos grunneier.

Det ble oppdaget runetegn på øvre del av feltet, som ble markert inn på kalkering, og vil bli målt inn våren 2021. Runetegnene er ikke risset nylig da de har samme mørke farge som bergflaten ellers. Feltet ble første gang dokumentert 1896 av Knut Lossius (Tb 204) og dokumentert siste gang i 1934 av Gutorm Gjessing (Tb 59-62). Roar Sæterhaug gjennomførte en skadekartering i 2004 (Tb 557). Da bergflaten nå framstår ren og fri for mikrovegetasjon, og siden det er lenge siden dokumentasjon av feltet er gjort, bør feltet re-dokumenteres.

Resultat av skjøtselstiltak: Synligheten er svært god og storparten av bergflatene rene og fri for mikrovegetasjon.

Videre plan

- Feltet bør etanolbehandles høsten 2021
- Feltet bør re-dokumenteres
- Årlig skjøtsel forutsatt finansiering fra Riksantikvaren

Figur 3 Bergflaten er ren og figurene vises godt. Sett mot NV. Da62527_007. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 4 Bardal etter tildekking. Sett mot N. Da62527_015. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 5 Eidstu etter avdekking. Sett mot SSØ. Da63635_004. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Lokaliteten ligger åpent til, på fulldyrket mark på en terrasse høyt oppe i dalsiden. Den gamle dyrkamarka holdes i hevd, og området er derfor ikke gjengrodd. Feltet ble dokumentert første gang av Kalle Sognnes i 1985 (Tb. 286), og ble høsten 2020 dokumentert med fotogrammetri i forbindelse med feltkurset for masterstudenter ved arkeologistudiet ved NTNU.

Ved befaring utført av Kristian Pettersen ved Sør-Trøndelag fylkeskommune og Eva Lindgaard ved VM i 2014 ble det observert at deler av overflaten oppløses og skaller av, og at erosjonen på berget var en stor trussel. Følgende tiltak ble anbefalt: «*Bør renses, sprites og tildekkes. Vil ødelegges om intet gjøres. Stort grantree inntil steinen drysser nåler ned på denne og bør fjernes*³».

Eidstu var i perioden 2016-2019 tildekket med presenning, og grantreet ble fjernet av grunneier i 2016. Siden 2019 har det blitt utført etanolbehandling og tildekking med pressesenning hver høst. Mikrovegetasjon har gradvis sluppet taket, og nå står det igjen flekkvise områder med døende skorpelav. Våren og høsten 2020 ble det gjort en lett våtrenns og overflaten ble børstet forsiktig. Tildekningsmaterialet lagres ved utstyrlageret ved VM.

Steinen er grovkornet, og mineralkorn løsner sammen med den døende skorpelaven. Biter som har løsnet har blitt tatt med inn til VM.

Resultat av skjøtselstiltak: Synligheten er svært god, og storparten av bergflaten er ren og fri for mikrovegetasjon.

Videre plan

- Konservator bør gjøre vurdering av skjøtselsbehov, type tildekning og evt. tiltak
- Årlig skjøtsel forutsatt finansiering fra Riksantikvaren

³ Kristian Pettersen og Eva Lindgaard: Befaring av ristningslokaliteter i Sør-Trøndelag, NTNU Vitenskapsmuseet, arkeologiske rapport 2015-9.

Figur 6 Steinen blir børstet forsiktig. Sett mot N. Da63635_016. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 7 Noen biter med avskalling har blitt tatt med inn til museet. Sett mot S. Da63635_014. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 8 Det gjøres lett våtrens av Evenhus I våren 2020. Sett mot NNV. Da63632_008. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Feltet ble dokumentert første gang i 1918 av Theodor Petersen (Tb. 66), og sist gang av i 1923 (Tb 76a, Tb 76b) av samme person. Det er søkt om prosjektmidler til re-dokumentasjon av feltene på Evenhus for prosjektåret 2021 gjennom BERG.

Det har blitt gjort årlige skjøtselstiltak siden 2012. Kombinasjon med etanolbehandling og tildekking hver høst ble utført første gang i 2015, og avdekking og våtrens hver vår. Tildeckingsmaterialet består av formsydde uisolerte PVC-duker. Disse blir lagret på utstyrlageret til VM. Feltet ble avdekket og det ble gjort en lett våtrens våren, samt tildekket og etanolbehandlet høsten 2020.

Resultat av skjøtselstiltak: Synligheten er svært god og bergflatene er rene og fri for mikrovegetasjon.

Videre plan

- Feltet bør etanolbehandles høsten 2021
- Årlig skjøtsel forutsatt finansiering fra Riksantikvaren

- Det bør utføres en re-dokumentasjon av feltet

Figur 9 Felt I tildekket høsten 2020. Sett mot NNV. Da63632_027. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 10 Evenhus II ferdig renset våren 2020. Sett mot V. Da63632_009. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Feltet ble første gang dokumentert i 1918 av Theodor Petersen (Tb. 68), og sist dokumentert 1932 Th. Petersen (Tb. 150). Det er søkt om prosjektmidler til re-dokumentasjon av feltene på Evenhus for prosjektåret 2021 gjennom BERG.

Det har vært gjennomført årlige skjøtselstiltak siden 2005. Høsten 2010 ble feltet for første gang tildekket i kombinasjon med etanolbehandling. Tildekkingsmaterialet består av formsydde uisolerte PVC-duker. Disse blir lagret på utstyrlageret til VM.

Feltet ble avdekket og det gjort en lett rens våren 2019. Bergflaten framsto som ren og tørr, og figurene vises godt. Det var derfor ikke nødvendig med våtrenns. Feltet ble tildekket og etanolbehandlet høsten 2020.

Resultat av skjøtselstiltak: Synligheten er svært god og bergflatene er rene og fri for mikrovegetasjon.

Videre plan

- Vurdere behov for etanolbehandling høsten 2021
- Det bør utføres en re-dokumentasjon av feltet
- Årlig skjøtsel forutsatt finansiering fra Riksantikvaren

Figur 11 Evenhus før feltet ble etanolbehandlet og tildekket for første gang i 2010. Filnavn: Evenhus_II_2010. Foto: Eva Lindgaard, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 12 Evenhus II tildekket høsten 2020. Sett mot NØ. Da636362_024. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 13 Evenhus V etter avdekking. Sett mot N. Da63632_010. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Feltet ble første gang dokumentert i 1923 av Theodor Petersen (Tb. 69 og Tb77), og sist dokumentert i 1935 av Petersen (Tb 199, 200a og 200b). Det er søkt om prosjektmidler til re-dokumentasjon av feltene på Evenhus for prosjektåret 2021 gjennom BERG.

Det har vært gjennomført årlige skjøtselstiltak siden 2006. Høsten 2012 ble feltet for første gang tildekket i kombinasjon med etanolbehandling. Det har siden blitt gjort etanolbehandling og tildekking hver høst, samt avdekking og våtreng hver vår. Tildekkingsmaterialet består av formsydd uisolerte PVC-duker. Disse blir lagret på utstyrlageret til VM.

Feltet framstår i dag som rene og uten mikrovegetasjon. Kombinasjon av tildekking og etanolbehandling har hatt godt effekt. Det ble gjort en lett våtreng ved avdekking, og sprekkrens. Det ble brukt løvblåser for å få bort løs vegetasjon fra feltene, og området rundt feltene ble ryddet for kvister og nedfallslov. Feltet ble etanolbehandlet før tildekking høsten 2020.

Resultat av skjøtselstiltak: Synligheten er svært god og bergflatene er rene og fri for mikrovegetasjon.

Videre plan

- Det er ikke behov for etanolbehandling høsten 2021
- Det bør utføres en re-dokumentasjon av feltet
- Årlig skjøtsel forutsatt finansiering fra Riksantikvaren

Figur 14 Status på feltet i 2010 før rens, tildekking og etanolbehandling. Feltet er dekket av skorpelav og mikrovegetasjon. Filnavn 62456_015.tif Foto: Eva Lindgaard, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 15 Alle de eksponerte feltene ble målt inn på ny. Sett mot V. Da63632_021. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Feltet ble første gang dokumentert i 1923 av Theodor Petersen (Tb 73, 74 a og b, Tb78), og sist dokumentert i 1935 (Tb. 186). Det er søkt om prosjektmidler til re-dokumentasjon av feltene på Evenhus for prosjektåret 2021 gjennom BERG.

Alle eksponerte felt ble målt inn, og geometri lagt inn i Askeladden.

Evenhus VI ble åpnet for å sjekke effekt av tildekkingen. Bergflaten var ren og figurmaterialet godt synlig. Tildekkingen har hatt veldig god effekt på synligheten av figurmaterialet. Før feltet ble tildekket igjen, ble det rensset og flaten behandlet med etanol. Feltet er ikke tenkt tilrettelagt, og skal ligge under langvarig tildekking før en dokumentasjon er gjennomført. Det vil på sikt tildekkes permanent med duk og torv, etter endt dokumentasjon. Tildekkingsmaterialet består av uisolert PVC-duk. Langtidstildekking med uisolert PVC-duk etter etanolbehandling høsten 2012.

Videre plan

- Skal ligge tildekket til lokaliteten er dokumentert
- Må dokumenteres grundig med fotogrammetri, kalkering og frottage
- Tildekkes med jord og torv etter fullført dokumentasjon

Evenhus IV (63778-4)

Figur 16 Skålgropfeltet ble målt inn og lagt inn i Askeladden. Feltet skal ikke tilrettelegges. Målestokk:20cm. Sett mot V. Da63632_017. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 17 Skålgropfeltet ligger oppe på bergkanten (midt på bilde). Sett mot NV. Da63632_019. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 18 Evenhus tildekket. Da63632_001. Sett mot NNV. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 19 Trøndelag fylkeskommune har laget fine informasjonsskilt ved tildekking. Sett mot N. Da63632_023. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet.

Foss II (ID 28252-1) Melhus

Figur 20 Foss II åpnet for sesongen 2020. Sett mot NØ. Da63634_010. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Foss II er en tilrettelagt lokalitet som ligger inne i et skogområde langs natur- og kulturstien ved Horg Bygdatun. Langvarig tildekking av i perioden 2012-2015, hvor tildekking ble åpnet, steinen renses og så ble behandlet med etanol før den ble tildekket igjen.

Feltet har etter dette blitt avdekket og renses hver vår, og tildekket i kombinasjon med etanolbehandling hver høst. PVC-mattene blir lagret på utstyrlageret til VM, sandsekkene lagres like ved lokaliteten.

Resultat av skjøtselstiltak: Synligheten er svært god, og flaten er ren og stort sett fri for mikrovegetasjon. Figurene er godt synlig under rette lys/værforhold.

Videre plan

- Etanolbehandles etter behov
- Årlig skjøtsel forutsatt finansiering fra Riksantikvaren

Figur 21 Det har vært god effekt av jevnlig skjøtsel og etanolbehandling. Sett mot N. Da63634_012. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 22 Tilstand før fjerning av mose, våtreng, etanolbehandling og tildekking i 2012. Uten skjøtsel siden 2003. Sett mot Ø. Da_52117_020. Foto: Eva Lindgaard, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 23 Foss VI Sett mot Ø. Da63634_007. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Blokken har blitt flyttet 3-4 m unna sitt opprinnelige leie. Feltet ligger i kanten ved en grusveg, på grensen mellom dyrket mark og skog. Feltet er tilrettelagt langs natur- og kulturstien ved Horg Bygdaton. Feltet ble sist gang dokumentert av Kalle Sognnes i 1985 (Tb 288).

Feltet har blitt jevnlig vintertildeklet og etanolbehandlet siden 2015. Det ble gjort innkjøp av nytt tildekkingsmateriale høsten 2019. Tildekkingsmaterialet består av en isolert PVC-hette med borrelås, denne blir lagret ved utstyrlageret til VM.

Det ble gjort en grundig våtrens og mekanisk rens. Feltet ble etanolbehandlet før tildekking.

Resultat av skjøtselstiltak: Synligheten er svært god, og flaten er ren og stort sett fri for mikrovegetasjon. Det er ennå små rester igjen av skorpelav, men figurene er godt synlig under rette lys-/værforhold

Videre plan

- Etanolbehandling vurderes våren 2021
- Årlig skjøtsel frem til og med 2020 forutsatt finansiering fra Riksantikvaren

Figur 24 Ved hjelp av løvblåser blir feltet og området rundt effektivt ryddet. Sett mot NNØ. Da63634_031. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Feltet ligger i grensen mellom dyrket mark og skog, og er tilrettelagt langs natur- og kulturstien ved Horg Bygdatun. Feltet skal ha blitt funnet første gang under ØK-registrering. Flere figurer ble funnet under Kalle Sognnes undersøkelse i 1990 (Tb 401). Feltet ble sist dokumentert av Eva Lindgaard i 2011 (Tb 534). Ny dokumentasjon av feltet er tenkt gjennomført i forbindelse med arkeologisk feltkurs våren 2021.

Hele bergryggen ble fremgravd i 2011, med årlig våtrenset etter dette. Feltet ble våtrenset og ryddet for vegetasjon 2015, og mekanisk rens våren 2016. Med bakgrunn i tilgroing av mikrovegetasjon og flere bomparti, har det siden 2017 blitt gjennomført etanolbehandling og vintertildekking med PVC-matter med isolasjon.

Resultat av skjøtselstiltak: Etter flere sesonger med etanolbehandling er figurmaterialet er godt synlig, men berget er skadet (flere avskallinger og bomparti). Det er ennå små rester igjen av skorpelav, men figurene er godt synlig under rette lys/værforhold.

Videre plan

- Følge med på bomparti (veldig skjørt)
- Feltet bør dokumenteres med fotogrammetri
- Årlig skjøtsel forutsatt finansiering fra Riksantikvaren

Figur 25 Ragnar og Hans Marius legger på sandsekker. Foss IX tildekkes med dampsperre og isolerte PVC-matter. Sett mot NØ. Da63634_034. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 26 Bomparti på Foss IX. Sett mot N. Da63634_019. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Foss XI (ID 122807-1) Melhus

Figur 27 Steinen ble vasket og børstet forsiktig. Sett mot NØ. Da63634_003. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Foss XI er en helle med en båtfigur, som ble påvist da den befant seg på undersiden av en utsprengt stein i en hagemur. Steinen ble flyttet til Horg bygdemuseum, hvor den er tilrettelagt med skilt. Det er bygget tak over steinen som skjermer for det verste av vær og vind. Foss XI ble dokumentert i 2003 av Kalle Sognnes (Tb 465a og 465b).

Steinen ble vasket og etanolbehandlet uten tildekking høsten 2020.

Videre plan

- Renses ved behov
- Ettersees med jevne mellomrom

Figur 28 Oversikt etter våtreng av Hell. Sett mot N. Da63633_011. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Feltene på Hell ble første gang dokumentert av Theodor Petersen i 1931 (Tb. 145). Sist feltet ble dokumentert var av Kalle Sognnes i 1982 (Tb 198). Roar Sæterhaug gjorde en skadeartering av feltet i 2003 (Tb 570). Våren 2020 ble det valgt å fotografere samtlige figurer for å dokumentere status av figurmaterialet. Figurene følger samme nummerering som den på kalkeringen (se vedlegg 1).

Det har vært gjennomført årlige skjøtselstiltak, som våtreng uten tildekking, siden 2004. Det ble gjennomført malingsfjerning av felt B i 2017, og dette panelet er ferdigstilt. Malingsfjerning på felt A avventes til Bardal er ferdigstilt. Resultatet av malingsfjerningen har gjort at figurene vises godt, men bergflaten inntil figurene framstår mye lysere enn resten av bergflaten. Høsten 2019 ble seksjon B dekket med PVC-duk, men denne hadde sklidd ned i løpet av vinteren. Dette kan ha sammenheng med at noen har gått på matten. En rekke riper på bergflaten kan tyde på at noen har gått over feltet med piggsko.

Våren 2020 ble det gjort grundig våtreng av felt B - spesielt mellom figurene som framstår mye mørkere. Feltene ble etanolbehandlet, og felt B ble tildekket på høsten. Det ble brukt løvblåser til å gjøre rent bergflaten og området rundt feltet. Kratt like inntil stien ble klippet og det ble ryddet for kvist og søppel. Tildekkingsmaterialet består av isolerte PVC- matter, som lagres ved utstyrlageret til VM.

Resultat av skjøtselstiltak: Tildekking har ikke hatt fullgod effekt da denne ikke lå på plass gjennom hele vintersesongen. Mørkt algedekke mellom figurene.

Videre plan

- Årlig skjøtsel frem til og med 2020 forutsatt finansiering fra Riksantikvaren

- Bør vurderes om felt B skal tildekkes langvarig inntil ny tilrettelegging er klar

Hærverk - skade

Lokaliteten har dessverre vært utsatt for hærverk flere ganger. Hærverket som ble anmeldt i 2016, ble tildekket med torv 15.juni 2017. Torven har grodd fint i terrenget, og virker etablert og stabil. I løpet av 2020 har det igjen vært uheldige hendelser som har gjort at det har oppstått skader på bergflaten. På vintersesongen har noen trolig gått med piggsko over bergflaten som har etterlatt seg riper i bergflaten. I løpet av sommeren har noen risset inn et symbol på bergflaten. I begge tilfellene går sporene inn i berghuden, men har ikke skadet selve figurmaterialet.

Figur 29 Skade etter piggsko på store flater rundt figurene. M:20cm. Sett mot N. Da63633_006. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 30 Symbol risset inn i berget. M:20cm. Sett mot NØ. Da63633_014. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 31 Steinblokk som har løsnet, trolig etter at noen har gått over berget. Sett mot NØ. Da63633_016. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 32 Statusbilde av figur 20. Målestokk 20cm. Se oversikt over nummerering på vedlagte kalkering. Sett mot N. Da63633_018. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 33 Holtås ved ankomst høsten 2020. Sett mot SØ. Da63630_010. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Holtås I ble oppdaget i 1962, og ble første gang dokumentert 1965 av Kristen R. Møllénhus (Tb 48), og sist dokumentert av Kalle Sognnes i 1980 (Tb 201).

Det har vært utført årlige skjøtselstiltak siden 2004, mens feltet har blitt tildekket og etanolbehandlet hver vinter siden 2011. Holtås har hatt rolle som referanselokalitet i forbindelse med utvikling av skjøtselstiltak. Det har jevnlig blitt gjort etanolbehandling og tildekking hver høst, samt avdekking og våtrens hver vår siden 2011. På grunn av grusen som kastes opp på tildekkingen, er det viktig at mattene og platen fjernes med forsiktighet slik at minst mulig av grusen havner på berget. Det er i denne sammenheng også viktig at all kosting på berget gjøres skånsomt, dersom det skulle være rester igjen av grusen. Det ble gjennomført arbeidsvarsling og manuell dirigering ved feltet, for å sikre området ved arbeid. Feltet ble avdekket og det ble gjort en lett våtrens våren 2020, og grundig rengjort før tildekking. Tildekkingsmaterialet består av isolerte PVC-matter som lagres hos grunneier på sommerhalvåret.

Det ble oppdaget skader på den østsørøstlige delen av feltet. Skaden består av to kraftige parallelle furer med et omliggende oppskrapet område på 250x20 cm. Furene er ca. 0,5 cm dype og skjærer gjennom berghuden, og det er skader på en figur. Dette er trolig skader skjedd i forbindelse med kantklipp langs vegen i løpet av sommerhalvåret. Trøndelag fylkeskommune følger opp saken.

Resultat av skjøtselstiltak: Synligheten er svært god og bergflatene rene og fri for mikrovegetasjon. Det er ikke behov for etanolbehandling hver sesong, men tildekkingen må fortsette.

Videre plan

- Etanolbehandling høsten 2021
- Anbefalt årlig skjøtsel forutsatt finansiering fra Riksantikvaren

Figur 34 Feltet og området rundt gjøres rene ved hjelp av løvblåser. Nederst til høyre: kantslått har tatt ned i vegetasjonen. Sett mot Ø. Da63630_019. Foto: Ragnar Vennatrø, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 35 Skader etter kantklipp. Sett mot N. Da63630_014. Foto: Ragnar Vennatrø, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 36 Holtås tildekket for vinteren. Sett mot S. Da63630_021. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 37 Leirfall II etter rens. Sett mot N. Da63631_014. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Feltet ble dokumentert første gang av Kristen R. Møllenhus i 1949 (Tb 119) og sist dokumentert i 1967 av S. Marstrander (Tb 28). Det har blitt utført skadekartering av feltet to ganger. Dette arbeidet utført av Richard Binns i 1999/2000 (Tb. 559) og Melanie Wigglesworth i 2004 (Tb 578)

Det har blitt utført årlige skjøtselstiltak siden 2005, etanolbehandling og tildekking jevnlig siden 2008. Feltet ble avdekket og grundig våtrenset på våren, grundig våtrenset, etanolbehandlet og tildekket i 2020.

Resultat av skjøtselstiltak: Synligheten er svært god og bergflatene rene og fri for mikrovegetasjon. Det er ikke behov for etanolbehandling hver sesong, men tildekkingen må fortsette.

Videre plan

- Bør vurdere om feltet skal etanolbehandles på høsten 2021
- Finne løsning ved elveerosjon inntil bekken
- Årlig skjøtsel forutsatt finansiering fra Riksantikvaren

Figur 38 Feltet tildekkes og sikres med sandsekker. Sett mot N. Da63631_035. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 39 Leirfall III klar for sommersesongen. Sett mot VNV. Da63631_021. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Feltet er dokumentert flere ganger, og ble første gang dokumentert i 1952 av E. Hermstad (Tb 182), sist dokumentert av Kalle Sognnes i 1988 (Tb 380a og 380b). Eva Lindgaard gjennomførte en skadekartering i 2008/2009 (T 518-522).

Som et prøveprosjekt ble det i 2005 gjort forsøk med tildekking i kombinasjon med etanolbehandling av feltet. Det har siden da jevnlig blitt gjennomført denne typen skjøtselstiltak. Avdekking, vegetasjonsrens og våtreng hver vår, og etanolbehandling og tildekking hver høst.

Feltet ble avdekket og det gjort en lett rengjøring våren 2020. Det var ikke behov for våtreng, da bergflaten var tørr og det var lett å forsiktig blåse løv og humus bort med løvblåser. Det ble gjort sprekk- og vegetasjonsrens på feltet. Ved tildekking høsten 2020 ble det gjort etanolbehandling av feltet på grunn av påbegynnende algevekst på enkelte områder. Tildekkingsmaterialet består av isolerte PVC-matter som lagres hos grunneier sommerhalvåret.

Resultat av skjøtselstiltak: Synligheten er svært god og bergflatene rene og fri for mikrovegetasjon. Det er ikke behov for etanolbehandling hver sesong, men tildekkingen må fortsette. Enkelte områder får lavvekst og alger fremdeles fester. Det er derfor viktig at feltet blir årlig tildekket. Dette både for å stoppe fotosyntesen, men også for å hindre frostskafer. Berget har svært mye eksfoliasjonsskafer.

Videre plan

- Ny vurdering av etanolbehandling bør gjøres våren 2021
- Årlig skjøtsel forutsatt finansiering fra Riksantikvaren

Figur 40 Dampsperre legges før etanolbehandling. Sett mot NV. Da63631_033. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 41 Leirfall III tildekket for vintersesongen. Sett mot NNV. Da63631_038. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Leirfall IV (ID26665-4) Stjørdal

Figur 42 Leirfall IV etter våtreng. Sett mot N. Da63631_017. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Feltet ble første gang dokumentert av Sverre Marstrander i 1967 (Tb 26a og 26b), sist dokumentert av Kalle Sognnes i 1988 (Tb 381).

Årlige skjøtselstiltak fra 2008-2010. Etanolbehandling og tildekking hver høst, og avdekking og våtreng hver vår. Feltet var tildekket i hele 2013. Årlig tildekking og etanolbehandling siden 2016, etanolbehandling ved behov.

Feltet ble grundig våtrenset våren og høsten 2020. Tildeckingsmaterialet består av uisolerte PVC-matter som lagres hos grunneier sommerhalvåret.

Resultat av skjøtselstiltak: Synligheten er god og bergflatene rene og fri for mikrovegetasjon.

Videre plan

- Bør etanolbehandles høsten 2021
- Årlig skjøtsel forutsatt finansiering fra Riksantikvaren

Figur 43 Felt IV ferdig tildekket. Sett mot V. Da63631_037. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Skjerdingsstad I (ID 97551) Melhus

Figur 44 Skjerdingsstad I våtrenses og gjøres klar for sommersesongen. Sett mot SØ. Da63636_010. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Skjerdingsstad I ble dokumentert første gang i 1951 av Sverre Marstrander (Tb 89), og siste dokumentasjon ble gjort i 1967 av Marstrander (Tb 211).

Trøndelag fylkeskommune har kontrollregistrert og gjort nye innmålinger av feltene på Skjerdingsstad. Nøyaktig geometri har blitt lagt inn i Askeladden.

På Skjerdingsstadmoen er det registrert seks bergkunstfelt, hvorav Skjerdingsstad I er tilrettelagt. Denne er lokalisert på en slette som kalles Storhaugmoen. Det har blitt utført våtrenns på feltene i 2007 og i perioden 2011-2014.

Skjerdingsstad I ble første gang etanolbehandlet og tildekket høsten 2016, og var tildekket fram til våren 2018. Feltet har siden blitt avdekket på våren og etanolbehandlet og tildekket om høsten. Det ble i 2019/2020 gjennomført skogshogst i området, og feltene ligger nå i åpent terreng. Det har tidligere vært problemer på feltene knyttet til nedfall fra bartrær. Tildekkingsmaterialet består av uisolerte PVC- matter, som lagres på utstyrlageret til VM på sommerhalvåret.

Resultat av skjøtselstiltak: Synligheten er god og flatene rene og fri for mikrovegetasjon.

Videre plan

- Vurdere om behov for etanolbehandling våren 2021
- Bør gjøres innkjøp av isolerte PVC-matter
- Årlig skjøtsel forutsatt finansiering fra Riksantikvaren

Figur 45 Skjerdingsstad I tildekket for vintersesongen. Sett mot ØNØ. Da63636_022. Foto: Ragnar Vennatrø, NTNU Vitenskapsmuseet

Skjerdingsstad II (ID 97548-1) Melhus

Skålgropfeltet ble første gang undersøkt av Sverre Marstrander i 1967, og siste gang dokumentert av Kalle Sognnes i 2000 (Tb 475).

Videre plan

- Det bør vurderes langvarig tildekking før dokumentasjon
- Ettersees jevnlig

Skjerdingsstad III-VI (ID 97551) Melhus

Figur 46 Tilstand våren 2020 på Skjerdingsstad II. Sett mot SSØ. Da63636_005. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Feltene ble første gang undersøkt av Sverre Marstrander i 1967, mens Kalle Sognnes dokumenterte feltene i 2000 (felt III og VI: Tb 476, felt IV: Tb 477). Alle feltene består av skålgroper, mens felt IV også har et par fotsåler. Felt V er ikke dokumentert.

Skjerdingsstad III-VI er preget av skorpelav og mose. Feltene har jevnlig blitt befart, uten andre tiltak enn lett rens og vegetasjonsskjøtsel. Den ene steinen er erodert kraftig på ene siden, små flak flapper av.

Videre plan

- Det bør vurderes langvarig tildekking før dokumentasjon
- Ettersees jevnlig

Figur 47 Stykket etter avdekking. Sett mot N. Da63637_006. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Stykket ble første gang dokumentert 1970 av Kalle Sognnes (Tb. 132), og Roar Sæterhaug gjorde en skadekartering av feltet i 2003 (Tb. 590-593).

Det har jevnlig blitt gjort skjøtsel på lokaliteten uten tildekking. På grunn av tilvekst av skorpelav og kartlav på de tørre partiene, har det blitt gjort forsøk på etanolbehandling uten tildekking, men uten synlig effekt. Vannsig på deler av flaten utgjør en trussel for frostsprenging. Høsten 2019 ble det bestilt PVC-duker med innsydde isjolasjonsmatter, feltet ble vintertildekket første gang. Tildekkingen ble festet i bolter som er boret ned i berget i overkant av feltet. PVC-dukene ble tynget ned av sandsekker i tau, og som vekt i nedkant av tildekkingen. Det er imidlertid en utfordring at bergflaten er loddrett og har en ujevn form. Dette gjør at man må finne en løsning på at det ikke må komme for mye luft under tildekkingen.

Mattene er veldig store, og om fortsatt tildekking skal gjennomføres bør disse deles opp i mindre seksjoner. Hvorvidt tildekking skal fortsette bør vurderes etter 3-5 sesonger med tildekking.

Feltet ble avdekket våren og tildekket igjen på høsten 2020. Feltet ble etanolbehandlet da PVC-duken var på plass. Det bør vurderes dampspærre under PVC-matten for å få best mulig effekt av etanolbehandlingen. Hærverket som ble registrert høsten 2019 var ikke synlig. Innrissingen har ikke gått dypere enn algelaget.

Resultat av skjøtselstiltak: Tildekking kombinert med etanolbehandling ser ut til å ha effekt på kartlavsproblematikken allerede etter en runde med tildekking. Bergflaten er lysere, noe som betyr at lav og algevekster gradvis gir slipp.

Videre plan

- Vurdere effekten av tildekking og etanolbehandling
- Vurdere om tildekkingen er optimal, og om en bør finne løsninger som gjør at PVC-mattene og dampsperran ligger tett inntil bergflaten
- Årlig skjøtsel forutsatt finansiering fra Riksantikvaren

Figur 48 Stykket tildekkes. Sett mot N. Da63637_013. Foto: Lene Vestrum Kirkhus, NTNU Vitenskapsmuseet

Resultater og sluttmerknader

Skjøtselen av lokalitetene som denne rapporten omhandler har gått som planlagt. Tilstanden er nå god på alle feltene som inngår i skjøtselsarbeidet, og befinner seg på et vedlikeholdsnivå. Det er imidlertid viktig at arbeidet fortsetter med årlige skjøtselstiltak både for å begrense vekst, men også for å forhindre frostskaider. Som følge av kontinuerlig og gode skjøtselstiltak har de fleste av lokalitetene blitt vurdert til å ha en økt grad av tilstandsbehov, men er nå lagt under en tilstandsgrad som krever ordinære skjøtselstiltak. Etanolbehandling bør vurderes fra sesong til sesong.

Etter flere sesonger med jevnlig skjøtsel fremstår de fleste bergkunstfeltene nå med rene bergflater som gjør figurmaterialet godt synlig. I løpet av skjøtselen 2020 ble det sett over tidligere dokumentasjon (kalkeringer), og det ble oppdaget figurmateriale som ikke tidligere har blitt fanget opp. Da feltene nå fremstår rene er de i en tilstand som er godt egnet for re-dokumentasjon. Det vil bli søkt om midler om dokumentasjon av utvalgte lokaliteter gjennom BERG.

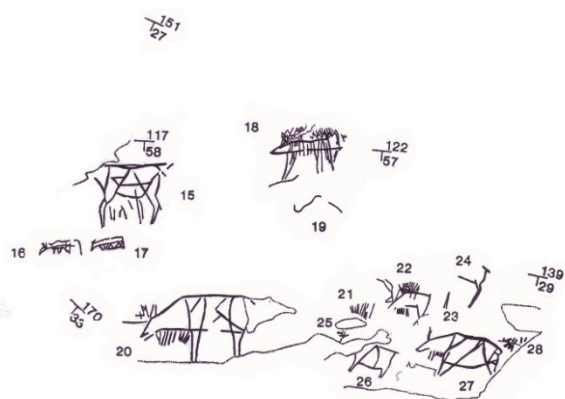
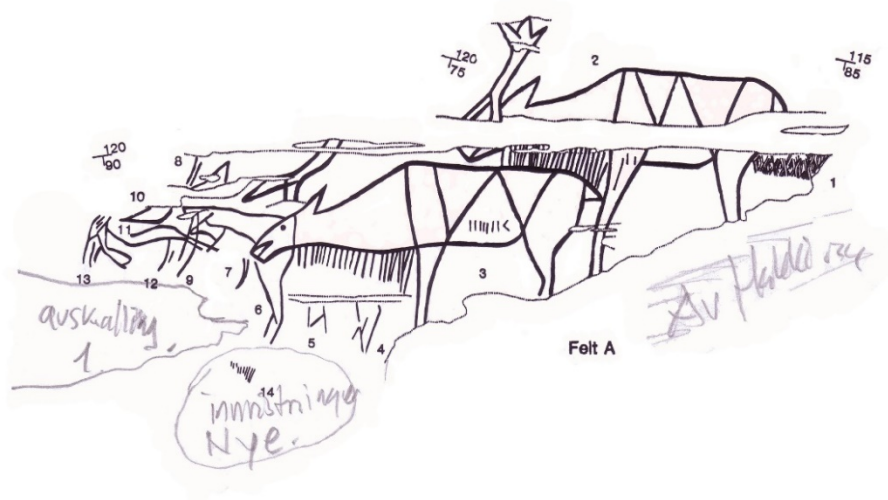
Flere av feltene/lokalitetene skal inn i Trøndelag fylkeskommune formidlingsprosjekt «Bergkunstreisen». Denne er nå under planlegging, og det vil trolig på sikt bli endring i ansvarsfordeling av skjøtselsarbeidet på de forskjellige lokalitetene.

Skjøtselstiltak 2020

- Bardal IA (ID 73347) Steinkjer, Trøndelag; *avdekking, våtrens og tildekking*
- Bardal IB (ID 73347) Steinkjer, Trøndelag; *avdekking, våtrens og tildekking*
- Bogge 1 (ID 73063-1) Molde, Møre og Romsdal; *avdekking, tørrrens, spriting og tildekking*
- Bogge 2 (ID 73063-2) Molde, Møre og Romsdal; *våtrens, spriting og tildekking vår og høst*
- Bogge 3 (ID 73063-3) Molde, Møre og Romsdal; *våtrens, spriting og tildekking vår og høst*
- Eidstu (ID 6566-1) Trondheim, Trøndelag; *avdekking, våtrens, spriting, tildekking*
- Evenhus I (ID 63778-3) Frosta, Trøndelag; *avdekking, våtrens, spriting og tildekking*
- Evenhus II (ID 63778-2) Frosta, Trøndelag; *avdekking, våtrens, spriting og tildekking*
- Evenhus V (ID 63778-1) Frosta, Trøndelag; *avdekking, våtrens, spriting og tildekking*
- Evenhus VI (ID 63778-5) Frosta, Trøndelag; *avdekking, våtrens, spriting og tildekking*
- Foss II (ID 28252-1) Melhus, Trøndelag; *avdekking, våtrens, spriting og tildekking*
- Foss VI (ID 74396-1) Melhus, Trøndelag; *avdekking, våtrens, spriting og tildekking*
- Foss IX (ID 55782-1) Melhus, Trøndelag; *avdekking, våtrens, spriting, tildekking*
- Foss XI (ID 122807-1) Melhus, Trøndelag; *våtrens, spriting*
- Hell, flate B (ID 37071), Stjørdal, Trøndelag; *avdekking, våtrens, spriting, tildekking*
- Holtås I (ID 101848-1) Levanger, Trøndelag; *avdekking, våtrens, spriting, tildekking*
- Leirfall II (ID 26665-2) Stjørdal, Trøndelag; *avdekking, våtrens, spriting og tildekking*
- Leirfall III (ID 26665-3) Stjørdal, Trøndelag; *avdekking, våtrens, spriting og tildekking*
- Leirfall IV (ID 26665-4) Stjørdal, Trøndelag; *avdekking, våtrens, spriting og tildekking*
- Skjerdingsstad I (ID 97551) Melhus, Trøndelag; *avdekking, våtrens, spriting og tildekking*
- Skjerdingsstad II (ID 97548-1) Melhus, Trøndelag; *befaring*
- Skjerdingsstad III-VI (ID 97551) Melhus, Trøndelag; *tørrrens og vegetasjonsskjøtsel*
- Stykket (ID 101976-1) Indre Fosen, Trøndelag; *avdekking, spriting, våtrens, tildekking*

Vedlegg

Vedlegg 1 Kalkering – skadekartering Tb 570. Statusbilder er tatt av figurene. Se fotoliste Hell
Vedlegg 2 Fotoliste

Tb 198

HELL, gnr. 162
Stjørdal, Nord-Trøndelag
Lokalitet I
K. Sognnes 1982

0 1 m

Filnavn	Motiv	Strukturnr/Objektnr	Sett mot	LokalitetsID	Fotograf	Opptaksdato
Da62527_001.tif	Bardal Ved ankomst	Bardal	NNV	73347	Lene V. Kirkhus	07.05.2020
Da62527_002.tif	Bardal Arbeidsbilde Lars Forseth og Ragnar Vennatrø	Bardal	S	73347	Lene V. Kirkhus	07.05.2020
Da62527_003.tif	Bardal Arbeidsbilde Brit Gystad Skogvoll	Bardal	NNV	73347	Lene V. Kirkhus	07.05.2020
Da62527_004.tif	Bardal Arbeidsbilde Brit Gystad Skogvoll	Bardal	NV	73347	Lene V. Kirkhus	07.05.2020
Da62527_005.tif	Bardal Etter avdekking og regn	Bardal	N	73347	Lene V. Kirkhus	07.05.2020
Da62527_006.tif	Bardal Etter våtreng	Bardal	N	73347	Lene V. Kirkhus	07.05.2020
Da62527_007.tif	Bardal Detalj etter våtreng	Bardal	NV	73347	Lene V. Kirkhus	07.05.2020
Da62527_008.tif	Bardal felt A Etter våtreng	Bardal	V	73347	Lene V. Kirkhus	07.05.2020
Da62527_009.tif	Bardal Oversiktsbilde - hele feltet etter våtreng	Bardal	VNV	73347	Lene V. Kirkhus	07.05.2020
Da62527_010.tif	Bardal felt B etter våtreng	Bardal	NV	73347	Lene V. Kirkhus	07.05.2020
Da62527_011.tif	Bardal Gjennom port?	Bardal	NNV	73347	Lene V. Kirkhus	07.05.2020
Da62527_012.tif	Bardal ved ankomst	Bardal	N	73347	Lene V. Kirkhus	07.10.2020
Da62527_013.tif	Bardal. Arbeidsbilde	Bardal	N	73347	Lene V. Kirkhus	07.10.2020
Da62527_014.tif	Bardal. Arbeidsbilde underveis i tildekking	Bardal	N	73347	Lene V. Kirkhus	07.10.2020
Da62527_015.tif	Bardal. Tildekket	Bardal	N	73347	Lene V. Kirkhus	07.10.2020

Filnavn	Motiv	Strukturnr/Objektnr	Sett mot	LokalitetsID	Fotograf	Opptaksdato
Da63635_001.tif	Eidstu Ankomst	Eidstu	N	6566	Lene V. Kirkhus	30.04.2020
Da63635_002.tif	Eidstu Ankomst	Eidstu	SV	6566	Lene V. Kirkhus	30.04.2020
Da63635_003.tif	Eidstu Arbeidsbilde Pressenning brettes?	Eidstu	NV	6566	Lene V. Kirkhus	30.04.2020
Da63635_004.tif	Eidstu Etter avdekking	Eidstu	SSØ	6566	Lene V. Kirkhus	30.04.2020
Da63635_005.tif	Eidstu Detalj skålgrop før reng	Eidstu	NØ	6566	Lene V. Kirkhus	30.04.2020
Da63635_006.tif	Eidstu Detalj avskalling	Eidstu	NØ	6566	Lene V. Kirkhus	30.04.2020
Da63635_007.tif	Eidstu Detalj etter våtreng	Eidstu	NØ	6566	Lene V. Kirkhus	30.04.2020
Da63635_008.tif	Eidstu Detalj etter våtreng	Eidstu	NØ	6566	Lene V. Kirkhus	30.04.2020
Da63635_009.tif	Eidstu Detalj etter våtreng med målestokk	Eidstu	NØ	6566	Lene V. Kirkhus	30.04.2020
Da63635_010.tif	Eidstu Oversikt etter reng	Eidstu	N	6566	Lene V. Kirkhus	30.04.2020

Da63635_011.tif	Eidstu Oversikt etter rens	Eidstu	SØ	6566	Lene V. Kirkhus	30.04.2020
Da63635_012.tif	Eidstu. Ved ankomst	Eidstu	NV	6566	Lene V. Kirkhus	29.09.2020
Da63635_013.tif	Eidstu. Ved ankomst	Eidstu	V	6566	Lene V. Kirkhus	29.09.2020
Da63635_014.tif	Eidstu. Avskalling	Eidstu	S	6566	Lene V. Kirkhus	29.09.2020
Da63635_015.tif	Eidstu. Oversiktsbilde	Eidstu	Ø	6566	Lene V. Kirkhus	29.09.2020
Da63635_016.tif	Eidstu. Arbeidsbilde	Eidstu	N	6566	Lene V. Kirkhus	29.09.2020
Da63635_017.tif	Eidstu. Tilstand gjerde	Eidstu	NV	6566	Ragnar Vennatrø	29.09.2020
Da63635_018.tif	Eidstu. Tilstand gjerde	Eidstu	N	6566	Ragnar Vennatrø	29.09.2020
Da63635_019.tif	Eidstu. Tilstand gjerde	Eidstu	SØ	6566	Ragnar Vennatrø	29.09.2020
Da63635_020.tif	Eidstu. Bomparki	Eidstu	SSØ	6566	Ragnar Vennatrø	29.09.2020
Da63635_021.tif	Eidstu. Bomparki	Eidstu	NV	6566	Ragnar Vennatrø	29.09.2020
Da63635_022.tif	Eidstu. Bomparki, detalj	Eidstu	NV	6566	Ragnar Vennatrø	29.09.2020
Da63635_023.tif	Eidstu. Tildekket	Eidstu	V	6566	Ragnar Vennatrø	29.09.2020
Da63635_024.tif	Eidstu. Tildekket	Eidstu	SØ	6566	Ragnar Vennatrø	29.09.2020

Filnavn	Motiv	Strukturnr/Objektnr	Sett mot	LokalitetsID	Fotograf	Opptaksdato
Da63632_001.tif	Evenhus Oversikt før arbeid	Evenhus	NNV	63778	Ragnar Vennatrø	27.04.2020
Da63632_002.tif	Evenhus II Før arbeid	Evenhus II	SV	63778	Ragnar Vennatrø	27.04.2020
Da63632_003.tif	Evenhus I Før arbeid	Evenhus I	NNV	63778	Ragnar Vennatrø	27.04.2020
Da63632_004.tif	Evenhus V Før arbeid	Evenhus V	Ø	63778	Ragnar Vennatrø	27.04.2020
Da63632_005.tif	Evenhus V Etter avdekking	Evenhus V	NNV	63778	Lene V. Kirkhus	27.04.2020
Da63632_006.tif	Evenhus Arbeidsbilde - Ragnar Vennatrø med løvblåser	Evenhus	NV	63778	Lene V. Kirkhus	27.04.2020
Da63632_007.tif	Evenhus V	Evenhus V	Ø	63778	Lene V. Kirkhus	27.04.2020
Da63632_008.tif	Evenhus I. Ragnar Vennatrø utfører våtreng	Evenhus I	NNV	63778	Lene V. Kirkhus	27.04.2020
Da63632_009.tif	Evenhus II Oversikt etter rens	Evenhus II	V	63778	Lene V. Kirkhus	27.04.2020
Da63632_010.tif	Evenhus V Oversikt etter rens	Evenhus V	N	63778	Lene V. Kirkhus	27.04.2020
Da63632_011.tif	Evenhus V Detalj båt og mann	Evenhus V	NØ	63778	Lene V. Kirkhus	27.04.2020
Da63632_012.tif	Evenhus Oversikt etter avdekking	Evenhus	NNV	63778	Lene V. Kirkhus	27.04.2020

Da63632_013.tif	Evenhus. Arbeidsbilde. Innmåling	Evenhus	N	63778	Lene V. Kirkhus	02.10.2020
Da63632_014.tif	Evenhus V. Ved ankomst	Evenhus V	N	63778	Lene V. Kirkhus	02.10.2020
Da63632_015.tif	Evenhus I. ved ankomst	Evenhus I	N	63778	Lene V. Kirkhus	02.10.2020
Da63632_016.tif	Evenhus II ved ankomst	Evenhus II	V	63778	Lene V. Kirkhus	02.10.2020
Da63632_017.tif	Evenhus IV (skålgropfelt) ved ankomst	Evenhus IV	V	63778	Lene V. Kirkhus	02.10.2020
Da63632_018.tif	Evenhus IV. Oversikt	Evenhus IV	V	63778	Lene V. Kirkhus	02.10.2020
Da63632_019.tif	Evenhus IV. Oversikt	Evenhus IV	NV	63778	Lene V. Kirkhus	02.10.2020
Da63632_020.tif	Evenhus. Arbeidsbilde	Evenhus	Ø	63778	Lene V. Kirkhus	02.10.2020
Da63632_021.tif	Evenhus VI. Oversikt	Evenhus VI	V	63778	Lene V. Kirkhus	02.10.2020
Da63632_022.tif	Evenhus V. Etter tørrens	Evenhus V	N	63778	Lene V. Kirkhus	02.10.2020
Da63632_023.tif	Evenhus V. Skilt	Evenhus V	N	63778	Lene V. Kirkhus	02.10.2020
Da63632_024.tif	Evenhus II. Tildekt	Evenhus II	NØ	63778	Lene V. Kirkhus	02.10.2020
Da63632_025.tif	Evenhus VI. Arbeidsbilde. Etanolbehandling	Evenhus VI	Ø	63778	Lene V. Kirkhus	02.10.2020
Da63632_026.tif	Evenhus VI. Tildekket	Evenhus VI	V	63778	Lene V. Kirkhus	02.10.2020
Da63632_027.tif	Evenhus I. Tildekket	Evenhus I		63778	Lene V. Kirkhus	02.10.2020

Filnavn	Motiv	Strukturnr/Objektnr	Sett mot	LokalitetsID	Fotograf	Opptaksdato
Da63634_001.tif	Foss XI Oversikt tilstand	Foss XI	N	122807	Lene V. Kirkhus	28.04.2020
Da63634_002.tif	Foss IX Oversikt ved ankomst	Foss IX	NV	55783	Lene V. Kirkhus	28.04.2020
Da63634_003.tif	Foss IX Oversikt ved ankomst	Foss IX	NØ	55783	Lene V. Kirkhus	28.04.2020
Da63634_004.tif	Foss IX Arbeidsbilde Hans Marius Johansen og Ragnar Vennatrø	Foss IX	V	55783	Lene V. Kirkhus	28.04.2020
Da63634_005.tif	Foss IX Detalj bomparti etter avdekking	Foss IX	V	55783	Lene V. Kirkhus	28.04.2020
Da63634_006.tif	Foss IX Oversikt etter avdekking	Foss IX	SV	55783	Lene V. Kirkhus	28.04.2020
Da63634_007.tif	Foss IX Oversikt etter våtrenns	Foss IX	NNV	55783	Lene V. Kirkhus	28.04.2020
Da63634_008.tif	Foss IX Detalj etter våtrenns	Foss IX	SV	55783	Lene V. Kirkhus	28.04.2020
Da63634_009.tif	Foss II Oversikt før avdekking	Foss II	Ø	28252	Lene V. Kirkhus	28.04.2020
Da63634_010.tif	Foss II Etter avdekking	Foss II	MØ	28252	Lene V. Kirkhus	28.04.2020
Da63634_011.tif	Foss II Detalj	Foss II	Ø	28252	Lene V. Kirkhus	28.04.2020

Da63634_012.tif	Foss VI Ved ankomst	Foss VI	N	74396	Lene V. Kirkhus	29.04.2020
Da63634_013.tif	Foss VI Etter avdekking	Foss VI	NV	74396	Lene V. Kirkhus	29.04.2020
Da63634_014.tif	Foss VI Detalj	Foss VI	NNV	74396	Lene V. Kirkhus	29.04.2020
Da63634_015.tif	Foss VI Etter rens	Foss VI	NNV	74396	Lene V. Kirkhus	29.04.2020
Da63634_016.tif	Foss XI ved ankomst	Foss XI	N	122807	Lene V. Kirkhus	28.09.2020
Da63634_017.tif	Foss XI ved ankomst	Foss XI	N	122807	Lene V. Kirkhus	28.09.2020
Da63634_018.tif	Foss XI etter rens	Foss XI	N	122807	Lene V. Kirkhus	28.09.2020
Da63634_019.tif	Foss XI etter rens	Foss XI	N	122807	Lene V. Kirkhus	28.09.2020
Da63634_020.tif	Foss VI ved ankomst	Foss VI	NV	74396	Lene V. Kirkhus	28.09.2020
Da63634_021.tif	Foss VI ved ankomst	Foss VI	NNØ	74396	Lene V. Kirkhus	28.09.2020
Da63634_022.tif	Foss VI ved ankomst	Foss VI	NNØ	74396	Lene V. Kirkhus	28.09.2020
Da63634_023.tif	Foss VI Arbeidsbilde rens.	Foss VI	ØNØ	74396	Lene V. Kirkhus	28.09.2020
Da63634_024.tif	Foss II ved ankomst	Foss II		28252	Ragnar Vennatrø	28.09.2020
Da63634_025.tif	Foss II før rens	Foss II	Ø	28252	Ragnar Vennatrø	28.09.2020
Da63634_026.tif	Foss II før rens	Foss II	N	28252	Ragnar Vennatrø	28.09.2020
Da63634_027.tif	Foss II. Deltaljfoto etter rens m målestokk	Foss II	Ø	28252	Ragnar Vennatrø	28.09.2020
Da63634_028.tif	Foss II. Etter rens	Foss II	Ø	28252	Ragnar Vennatrø	28.09.2020
Da63634_029.tif	Foss II. Ferdig tildekt	Foss II	Ø	28252	Ragnar Vennatrø	28.09.2020
Da63634_030.tif	Foss IX. Ved ankomst	Foss IX	SV	55783	Lene V. Kirkhus	01.10.2020
Da63634_031.tif	Foss IX. Arbeidsbilde	Foss IX	NNØ	55783	Lene V. Kirkhus	01.10.2020
Da63634_032.tif	Foss IX. Oversikt. Ny figur	Foss IX	V	55783	Lene V. Kirkhus	01.10.2020
Da63634_033.tif	Foss IX. Detalj ny figur	Foss IX	V	55783	Lene V. Kirkhus	01.10.2020
Da63634_034.tif	Foss IX. Arbeidsbilde	Foss IX	NØ	55783	Lene V. Kirkhus	01.10.2020
Da63634_035.tif	Foss IX. Tildekket	Foss IX	SV	55783	Ragnar Vennatrø	01.10.2020
Da63634_036.tif	Foss IX. Tildekket	Foss IX	SØ	55783	Ragnar Vennatrø	01.10.2020
Da63634_037.tif	Foss IX. Tildekket	Foss IX	ØNØ	55783	Ragnar Vennatrø	01.10.2020
Da63634_038.tif	Foss IX. Tildekket	Foss IX	N	55783	Ragnar Vennatrø	01.10.2020
Da63634_039.tif	Foss VI Ferdig tildekket	Foss VI	N	74396	Lene V. Kirkhus	02.10.2020

Filnavn	Motiv	Strukturnr/Objektnr	Sett mot	LokalitetsID	Fotograf	Opptaksdato
Da63633_001.tif	Hell I Oversikt ankomst	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	27.04.2020
Da63633_002.tif	Hell I Oversikt ankomst	Hell I	Ø	37071	Lene V. Kirkhus	27.04.2020
Da63633_003.tif	Hell I Oversikt ankomst	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	27.04.2020
Da63633_004.tif	Hell I Skilt tilstand	Hell I	VNV	37071	Lene V. Kirkhus	27.04.2020
Da63633_005.tif	Hell I Skade - målestokk 20 cm	Hell I	Ø	37071	Lene V. Kirkhus	27.04.2020
Da63633_006.tif	Hell I Skade - målestokk 20 cm	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	27.04.2020
Da63633_007.tif	Hell I Ytterligere skade - målestokk 20cm	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	27.04.2020
Da63633_008.tif	Hell I Detalj samme område som bilde 00000_021, 00000_022 og 00000_023	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	27.04.2020
Da63633_009.tif	Hell I Skadeområde - uten målestokk	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	27.04.2020
Da63633_010.tif	Hell I Arbeidsbilde Lene V. Kirkhus vasker med spritholdig vann	Hell I	N	37071	Ragnar Vennatrø	27.04.2020
Da63633_011.tif	Hell I Oversikt etter rens	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	27.04.2020
Da63633_012.tif	Hell. Ved ankomst	Hell I	NNØ	37071	Lene V. Kirkhus	30.09.2020
Da63633_013.tif	Hell. Oversikt	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	30.09.2020
Da63633_014.tif	Hell. Detalj hærverk	Hell I	NØ	37071	Lene V. Kirkhus	30.09.2020
Da63633_015.tif	Hell. Oversikt hærverk	Hell I	NØ	37071	Lene V. Kirkhus	30.09.2020
Da63633_016.tif	Hell. Oversikt, løs steinblokk rast	Hell I	NØ	37071	Lene V. Kirkhus	30.09.2020
Da63633_017.tif	Hell. Detalj status figur 15, 16 og 17 etter kalkering Tb 570 og 198	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	30.09.2020
Da63633_018.tif	Hell. Detalj status figur 20 etter kalkering Tb 570 og 198	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	30.09.2020
Da63633_019.tif	Hell. Detalj status figur 18 og 19 etter kalkering Tb 570 og 198	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	30.09.2020
Da63633_020.tif	Hell. Detalj status figur 1 etter kalkering Tb 570 og 198	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	30.09.2020
Da63633_021.tif	Hell. Detalj status figur 21, 27-28 etter kalkering Tb 570 og 198	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	30.09.2020
Da63633_022.tif	Hell. Felt A. Detalj figur 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 etter kalkering Tb 570 og 198	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	30.09.2020
Da63633_023.tif	Hell. Felt A. Detalj figur 1, 2 og 3 etter kalkering Tb 570 og 198	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	30.09.2020
Da63633_024.tif	Hell. Felt A. Detalj figur 1, 2 og 3 etter kalkering Tb 570 og 198	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	30.09.2020
Da63633_025.tif	Hell. Felt A. Detalj figur 1, 2 og 3 etter kalkering Tb 570 og 198	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	30.09.2020
Da63633_026.tif	Hell. Felt A. Detalj figur 1, 2 og 3 etter kalkering Tb 570 og 198	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	30.09.2020
Da63633_027.tif	Hell. Felt A. Detalj figur 1, 2 og 3 etter kalkering Tb 570 og 198	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	30.09.2020

Da63633_028.tif	Hell. Arbeidsbilde	Hell I	N	37071	Lene V. Kirkhus	30.09.2020
Da63633_029.tif	Hell. Tildekket	Hell I	NØ	37071	Ragnar Vennatrø	30.09.2020

Filnavn	Motiv	Strukturnr/Objektnr	Sett mot	LokalitetsID	Fotograf	Opptaksdato
Da63630_001.tif	Holtås Ved ankomst	Holtås	ØNØ	73623-1	Lene V. Kirkhus	08.05.2020
Da63630_002.tif	Holtås Ved ankomst	Holtås	NØ	73623-1	Lene V. Kirkhus	08.05.2020
Da63630_003.tif	Holtås Ved ankomst	Holtås	V	73623-1	Lene V. Kirkhus	08.05.2020
Da63630_004.tif	Holtås Arbeidsbilde	Holtås	ØSØ	73623-1	Lene V. Kirkhus	08.05.2020
Da63630_005.tif	Holtås Arbeidsbilde	Holtås	NNV	73623-1	Lene V. Kirkhus	08.05.2020
Da63630_006.tif	Holtås Hærverk - hakekors	Holtås	SV	73623-1	Lene V. Kirkhus	08.05.2020
Da63630_007.tif	Holtås Hærverk - hakekors	Holtås	V	73623-1	Lene V. Kirkhus	08.05.2020
Da63630_008.tif	Holtås Etter rens	Holtås		73623-1	Lene V. Kirkhus	08.05.2020
Da63630_009.tif	Holtås Båtfigur	Holtås	S	73623-1	Lene V. Kirkhus	08.05.2020
Da63630_010.tif	Holtås ved ankomst	Holtås	SØ	73623-1	Lene V. Kirkhus	08.10.2020
Da63630_011.tif	Holtås ved ankomst	Holtås	ØSØ	73623-1	Lene V. Kirkhus	08.10.2020
Da63630_012.tif	Holtås. Detalj. Tilstand øvre del mørker, nedre del lysere. Mose	Holtås	N	73623-1	Lene V. Kirkhus	08.10.2020
Da63630_013.tif	Holtås. Arbeidsbilde	Holtås	Ø	73623-1	Lene V. Kirkhus	08.10.2020
Da63630_014.tif	Holtås. Skade etter grøfterens. Målestokk 20 cm	Holtås	N	73623-1	Ragnar Vennatrø	08.10.2020
Da63630_015.tif	Holtås. Detalj. Skade etter grøfterens. Målestokk 20 cm	Holtås	N	73623-1	Ragnar Vennatrø	08.10.2020
Da63630_016.tif	Holtås. Detalj. Skade etter grøfterens. Målestokk 20 cm	Holtås	N	73623-1	Ragnar Vennatrø	08.10.2020
Da63630_017.tif	Holtås. Detalj. Skade etter grøfterens. Målestokk 20 cm	Holtås	N	73623-1	Ragnar Vennatrø	08.10.2020
Da63630_018.tif	Holtås. Detalj. Skade etter grøfterens	Holtås	N	73623-1	Ragnar Vennatrø	08.10.2020
Da63630_019.tif	Holtås. Kantklipt område og istykkerslått stein	Holtås	Ø	73623-1	Ragnar Vennatrø	08.10.2020
Da63630_020.tif	Holtås. Tildekket	Holtås	ØSØ	73623-1	Lene V. Kirkhus	08.10.2020
Da63630_021.tif	Holtås. Tildekket	Holtås	S	73623-1	Lene V. Kirkhus	08.10.2020

Filnavn	Motiv	Strukturnr/Objektnr	Sett mot	LokalitetsID	Fotograf	Opptaksdato
Da63631_001.tif	Leirfall Arbeidsfolket	Leirfall	SSV	26665	Lene V. Kirkhus	05.05.2020
Da63631_002.tif	Leirfall 3 (stor) Ved ankomst	Leirfall	S	26665	Lene V. Kirkhus	05.05.2020
Da63631_003.tif	Leirfall 4 (lille) Ved ankomst	Leirfall	SSV	26665	Lene V. Kirkhus	05.05.2020
Da63631_004.tif	Leirfall 3 (stor) Ved ankomst	Leirfall	NSV	26665	Lene V. Kirkhus	05.05.2020
Da63631_005.tif	Leirfall 3 Arbeidsbilde	Leirfall	V	26665	Lene V. Kirkhus	05.05.2020
Da63631_006.tif	Leirfall 3 Arbeidsbilde	Leirfall	N	26665	Lene V. Kirkhus	05.05.2020
Da63631_007.tif	Leirfall felt 2 Oversikt	Leirfall	N	26665	Lene V. Kirkhus	05.05.2020
Da63631_008.tif	Leirfall felt 3 Arbeidsbilde	Leirfall	SV	26665	Lene V. Kirkhus	05.05.2020
Da63631_009.tif	Leirfall felt 2 Etter avdekking	Leirfall	NNV	26665	Lene V. Kirkhus	05.05.2020
Da63631_010.tif	Leirfall felt 3 Arbeidsbilde Merete Moe Henriksen og Brit Gystad Skogvoll	Leirfall	VNV	26665	Lene V. Kirkhus	06.05.2020
Da63631_011.tif	Leirfall felt 3 Arbeidsbilde Ragnar Vennatrø og Grete Solvold	Leirfall	V	26665	Lene V. Kirkhus	06.05.2020
Da63631_012.tif	Leirfall felt 2 Oversikt avdekking etter regn	Leirfall	N	26665	Lene V. Kirkhus	06.05.2020
Da63631_013.tif	Leirfall felt 2 Rens	Leirfall	N	26665	Lene V. Kirkhus	06.05.2020
Da63631_014.tif	Leirfall felt 2 Etter rens	Leirfall	N	26665	Lene V. Kirkhus	06.05.2020
Da63631_015.tif	Leirfall felt 2 Etter rens	Leirfall	NNØ	26665	Lene V. Kirkhus	06.05.2020
Da63631_016.tif	Leirfall felt 4 Grete Solvold og Brit Gystad Skogvoll	Leirfall	SV	26665	Lene V. Kirkhus	06.05.2020
Da63631_017.tif	Leirfall felt 4 Etter rens	Leirfall	N	26665	Lene V. Kirkhus	06.05.2020
Da63631_018.tif	Leirfall felt 4 Etter rens	Leirfall	V	26665	Lene V. Kirkhus	06.05.2020
Da63631_019.tif	Leirfall Oversikt av dekk og kost og vegetasjonsskjøtsel	Leirfall	NV	26665	Lene V. Kirkhus	06.05.2020
Da63631_020.tif	Leirfall Felt 3 Oversikt	Leirfall	VNV	26665	Lene V. Kirkhus	06.05.2020
Da63631_021.tif	Leirfall Felt 3 Oversikt	Leirfall	VNV	26665	Lene V. Kirkhus	06.05.2020
Da63631_022.tif	Leirfall Felt 3 Detalj	Leirfall	V	26665	Lene V. Kirkhus	06.05.2020
Da63631_023.tif	Leirfall Oversikt fra sti	Leirfall	VNV	26665	Lene V. Kirkhus	06.05.2020
Da63631_024.tif	Leirfall III. Ved ankomst	Leirfall	N	26665	Lene V. Kirkhus	05.10.2020
Da63631_025.tif	Leirfall IV. Ved ankomst	Leirfall	V	26665	Lene V. Kirkhus	05.10.2020
Da63631_026.tif	Leirfall II. Ved ankomst	Leirfall	N	26665	Lene V. Kirkhus	05.10.2020
Da63631_027.tif	Leirfall 3. Arbeidsbilde	Leirfall	V	26665	Lene V. Kirkhus	05.10.2020

Da63631_028.tif	Leirfall IV. Arbeidsbilde	Leirfall	SV	26665	Lene V. Kirkhus	05.10.2020
Da63631_029.tif	Leirfall III. Arbeidsbilde	Leirfall	NV	26665	Lene V. Kirkhus	05.10.2020
Da63631_030.tif	Leirfall III. Arbeidsbilde. Sjekk av bomparki	Leirfall	N	26665	Lene V. Kirkhus	06.10.2020
Da63631_031.tif	Leirfall III. Hærverk. Bil hugget inn. Merket av på kalkering.	Leirfall	NV	26665	Merete Moe Henriksen	06.10.2020
Da63631_032.tif	Leirfall III. Hærverk. Bil hugget inn. Merket av på kalkering.	Leirfall	NV	26665	Merete Moe Henriksen	06.10.2020
Da63631_033.tif	Leirfall III. Arbeidsbilde	Leirfall	NV	26665	Lene V. Kirkhus	06.10.2020
Da63631_034.tif	Leirfall III. Arbeidsbilde	Leirfall	NNV	26665	Lene V. Kirkhus	06.10.2020
Da63631_035.tif	Leirfall II. Arbeidsbilde	Leirfall	N	26665	Lene V. Kirkhus	06.10.2020
Da63631_036.tif	Leirfall II. Tildekket	Leirfall	N	26665	Lene V. Kirkhus	06.10.2020
Da63631_037.tif	Leirfall IV. Tildekket	Leirfall	V	26665	Lene V. Kirkhus	06.10.2020
Da63631_038.tif	Leirfall III. Tildekket	Leirfall	NNV	26665	Lene V. Kirkhus	06.10.2020

Filnavn	Motiv	Strukturnr/Objektnr	Sett mot	LokalitetsID	Fotograf	Opptaksdato
Da63636_001.tif	Skjerdingsstad Oversikt fra vei	Skjerdingsstad	Ø	97551	Lene V. Kirkhus	29.04.2020
Da63636_002.tif	Skjerdingsstad Detalj fotsåler	Skjerdingsstad	S	97551	Lene V. Kirkhus	29.04.2020
Da63636_003.tif	Skjerdingsstad Detalj fotsåler	Skjerdingsstad	S	97551	Lene V. Kirkhus	29.04.2020
Da63636_004.tif	Skjerdingsstad Arbeidsbilde Ragnar Vennatrø med løvblåser	Skjerdingsstad	N	97551	Lene V. Kirkhus	29.04.2020
Da63636_005.tif	Skjerdingsstad Detalj største stein forvitring	Skjerdingsstad	SSØ	97551	Lene V. Kirkhus	29.04.2020
Da63636_006.tif	Skjerdingsstad Oversikt ved ankomst	Skjerdingsstad	Ø	97550	Lene V. Kirkhus	29.04.2020
Da63636_007.tif	Skjerdingsstad Oversikt ved ankomst	Skjerdingsstad	VNN	97550	Lene V. Kirkhus	29.04.2020
Da63636_008.tif	Skjerdingsstad Oversikt etter avdekking	Skjerdingsstad	NNV	97550	Lene V. Kirkhus	29.04.2020
Da63636_009.tif	Skjerdingsstad Oversikt etter avdekking	Skjerdingsstad	SSØ	97550	Lene V. Kirkhus	29.04.2020
Da63636_010.tif	Skjerdingsstad Arbeidsbilde Ragnar Vennatrø utfører våtrens	Skjerdingsstad	SØ	97550	Lene V. Kirkhus	29.04.2020
Da63636_011.tif	Skjerdingsstad Oversikt etter våtrens	Skjerdingsstad	SV	97550	Lene V. Kirkhus	29.04.2020
Da63636_012.tif	Skjerdingsstad Oversikt etter våtrens	Skjerdingsstad	Ø	97550	Lene V. Kirkhus	29.04.2020
Da63636_013.tif	Skjerdingsstad ved ankomst	Skjerdingsstad	NØ	97550	Lene V. Kirkhus	29.09.2020
Da63636_014.tif	Skjerdingsstad ved ankomst	Skjerdingsstad	V	97550	Lene V. Kirkhus	29.09.2020
Da63636_015.tif	Skjerdingsstad. Detalj m målestokk før rens	Skjerdingsstad	NNV	97550	Ragnar Vennatrø	29.09.2020

Da63636_016.tif	Skjerdingsstad. Detalj m målestokk før rens	Skjerdingsstad	V	97550	Ragnar Vennatrø	29.09.2020
Da63636_017.tif	Skjerdingsstad. Detalj m målestokk før rens	Skjerdingsstad	V	97550	Ragnar Vennatrø	29.09.2020
Da63636_018.tif	Skjerdingsstad. Detalj m målestokk før rens	Skjerdingsstad	Ø	97550	Ragnar Vennatrø	29.09.2020
Da63636_019.tif	Skjerdingsstad. Detalj m målestokk før rens	Skjerdingsstad	Ø	97550	Ragnar Vennatrø	29.09.2020
Da63636_020.tif	Skjerdingsstad. Detalj m målestokk makro	Skjerdingsstad	Ø	97550	Ragnar Vennatrø	29.09.2020
Da63636_021.tif	Skjerdingsstad. Detalj m målestokk makro	Skjerdingsstad	Ø	97550	Ragnar Vennatrø	29.09.2020
Da63636_022.tif	Skjerdingsstad. Etter tildekking	Skjerdingsstad	ØNØ	97550	Ragnar Vennatrø	29.09.2020
Da63636_023.tif	Skjerdingsstad. Arbeidsbilde	Skjerdingsstad	SV	97551	Lene V. Kirkhus	29.09.2020
Da63636_024.tif	Skjerdingsstad. Etter etanolbehandling	Skjerdingsstad	N	97551	Lene V. Kirkhus	29.09.2020

Filnavn	Motiv	Strukturnr/Objektnr	Sett mot	LokalitetsID	Fotograf	Opptaksdato
Da63637_001.tif	Stykket Ankomst	Stykket	N	101976	Lene V. Kirkhus	04.05.2020
Da63637_002.tif	Stykket Arbeidsbilde	Stykket	N	101976	Lene V. Kirkhus	04.05.2020
Da63637_003.tif	Stykket Arbeidsbilde	Stykket	N	101976	Lene V. Kirkhus	04.05.2020
Da63637_004.tif	Stykket Oversikt etter avdekking	Stykket	N	101976	Lene V. Kirkhus	04.05.2020
Da63637_005.tif	Stykket Arbeidsbilde	Stykket	SV	101976	Lene V. Kirkhus	04.05.2020
Da63637_006.tif	Stykket Etter våtrenns	Stykket	N	101976	Lene V. Kirkhus	04.05.2020
Da63637_007.tif	Stykket Detalj 20 cm hærværk	Stykket	NNØ	101976	Lene V. Kirkhus	04.05.2020
Da63637_008.tif	Stykket Detalj 20 cm hærværk	Stykket	SVNØ	101976	Lene V. Kirkhus	04.05.2020
Da63637_009.tif	Stykket ved ankomst	Stykket	N	101976	Lene V. Kirkhus	09.10.2020
Da63637_010.tif	Stykket ved ankomst	Stykket	N	101976	Lene V. Kirkhus	09.10.2020
Da63637_011.tif	Stykket ved ankomst	Stykket	NØ	101976	Lene V. Kirkhus	09.10.2020
Da63637_012.tif	Stykket ved ankomst	Stykket	N	101976	Lene V. Kirkhus	09.10.2020
Da63637_013.tif	Stykket. Arbeidsbilde	Stykket	N	101976	Lene V. Kirkhus	09.10.2020
Da63637_014.tif	Stykket. Tildekket	Stykket	N	101976	Lene V. Kirkhus	09.10.2020

NTNU Vitenskapsmuseet er en enhet ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU.

NTNU Vitenskapsmuseet skal utvikle og formidle kunnskap om natur, kultur og vitenskap. Museet skal sikre og forvalte de vitenskapelige samlingene og aktivisere dem gjennom forskning, formidling og undervisning.

Institutt for arkeologi og kulturhistorie har forvaltningsansvar for automatisk fredete kulturminner og skipsfunn i Nordmøre, Trøndelag, nordlige Romsdal og Nordland til og med Rana. Instituttet foretar arkeologiske undersøkelser på kulturminner over og under vann, i henhold til kulturminneloven.

ISBN 978-82-8322-275-3

ISSN 2387-3965

© NTNU Vitenskapsmuseet

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

www.ntnu.no/vitenskapsmuseet